

Nemzeti Társalkodó

September 25dik napján 1834

Kivonatok egy Angol útnak
az 1830 és 1831dik esztendőkre Muszka-
országban lett útazása leírásából.

(folytatás)

Péterváranak a' vízáradástartól megmen-
tésére plánumba van egy roppantott töltés-
nek készítése, Oranienbaumtól elkezdve ke-
resztül az öblön Cronstadt felé, onnan a'
Fiinniai partokig, a' nyugoti szél félelmes kö-
vetkezéseinek meggátlására. Ezen Gigási mun-
ka kivihető, 's a' fővárost a' pusztulástól
megmentené, de a' muszka finantianak igen
költséges. Mikor a' halhatatlan de nyakas
Péter czár, Wassilly Osztroff szigetén a' vá-
rost alapította, egy különös formájú élőfát
látott-meg, melybe egy kereszt volt mettz-
ve; tudákozta egy parasztól mit jelentene az?
ki is felelé, hogy szokás volt a' különböző
viz áradásoknak, melyeknek a' sziget alája
van vetve 's hihetősen ez után is leszen, a'
magosságát megjegyezni. Vágd-ki mondá a'
czár. Meghatározta volt ő már magában,
hogy a' természetén diadalmaskodjék, de a'
természet elébb hátrább következőin tölti

bosszuját, a' főváros Cronstadtban kilőtt ágyu lövések által tudósittatik a' veszedelem iránt, mikor a' viz egy bizonyos magosságra már fel nőtt. Ha a' lövések sűrűk, a' veszedelem közeledő. A' városban több vigyázó tornyok vannak, melyekből veres, fejér, fekete, zászlók üttetnek ki a' viz magossága és veszedelem fenyegetése szerént.

A' muszka társaság 14 classisra van felosztva, úgy hogy valakinek titulussa vagy familiája semmiféle rangot nem jegyez még — minden a' classissától függ, a' classis pedig az udvar kegyelmétől vagy művészi rangjától. E' szerént vannak herczegek, grófok, bárók, 'sat. kiknek semmiféle rangjok nincsen. Nagy része a' muszka társasági feszeségnek és formalitásoknak ezen csekély megkülönböztetésből ered. Egy szép dáma vagy gavallér minekelötte mással beszédbe eredne megkérdi: melyik classisból való? Egy időbe Miklós czárnak gondolatjában volt eltörölni ezen egész haszontalanságot, 's Varsóban létibe azon ponton állott hogy az arra czélozó ukázt alája írja, de a' harmadik 4dik 5dik classisbeli A. B. C. urak leverték, reméllvén az 1ső classisba való felemeltetéseket. Az örökség szerént való aristocratia esmeretlen Muszkaországban, a' mely alatt én azt értem, hogy ámbár a' titulus örököltek, de sem rang, sem hatalom, sem befolyás nincs véle egybe kötve, úgy hogy a' korona és nép között semmi sorompó nincsen. Úgy látszik hogy a' czárok politikája

Féodortól fogva egész mostanig azon munkálódott, hogy egy olyan test, a' milyen egy hatalmas nemesség, egészen eltöröltessék. — A' barbarus időkben a' nemességet veszedelmes vetelkedő társnak találván az udvar, minden útakon tüzelte, ingerelte annak kicsapongását, 's így cselekedvén, tökéletesen elérte célját ezen testet telhetetlenné 's a' koronától még létezése iránt is, függővé tételben, a' *császári hitelező bank*, mely intézet talán jó célból állított, hathatós eszköz volt az udvar kezében a' célnak végben hajtására. Ez a' bank pénzt kölcsönöz 35 esztendőre, fekvő birtoki hypothekára, száztól hat kamatra (a' rendes kamatja a' pénznek mintegy 4). Ha az interes nem fizettetik, a' hypotheka a' bank kezébe esik. A' gondatlanság és rendetlenség, mely a' muszka nemességét characterizálja, oly nagy hogy mohon falják a' maszlagot, költsönözik a' pénzt, elvesztegetik vendégeskedésre, operákra, champaniaira, 's minelőtte a' 35 esztendő el telne, tehetetlenek lévén a' kamat megfizetésére, jószágok a' költsönözö bankba kerül. Alig van egy muszka nemes a' ki fülig adós ne lenne. Ilyen módon a' korona akkora szerzeményeket tett, hogy Pétervárában szinte minden szép palotáknak birtokában jutott (melyek közönséges tiszti bürokká változtatnak) 's a' környékben fekvő uradalmaknak nagyobb része a' hitelezö bank kezébe került.

A' korona hasonlít egy temérdek spongyiához, mely mindent magába szívu, könnyü mindazáltal észre venni. hogy az ilyen rendszer nem sokáig állhat fenn. Muszkaországban arra kell törekedni, hogy intézeteit assimilálja az európai polgárosodott tartományokéihoz, ha része akar lenni az európai közönségnek. Akkor úgy fogja találni, hogy egy jól rendelt monarchiában, egy független és hatalmas classis álván a' korona és nép között, legjobb biztosítása a' királyi szék bátorságának.

Az a' rendkívül való könnyüség, melyel Muszkaországba a' lázadások koholtatnak 's kiütnek, egy ilyen testnek nem léteiből származik, melynek érdeke hozza magával, hogy a' korona és monarchia állandó és jó karba légyen, Sándor czár idejében kedventzek 's *preobajenski* gránáterosok rendelkeztek a' császári méltóságról.

A' szánkák Pétervárába nem olyan elegansok formájokra nézve mint a' bajor vagy bécsiek, hanem sokkal könnyebbek 's nagy része a' pompának és költségnek a' lovakra fordittatik. A' fő nemesség, 's az oda való születesü kereskedők lovai szép állatok, 's könnyü sebességgel troppolnak, de kétlem hogy hosszason kiálják ezt a' menést. Ezen állatok, melyek szépségek és járások szerint választatnak, képtelen árruak, 10-11 ezer rubel (egy rubel mintegy 35 garas). Ez fantastis, 's hasonlít a' festések, statuak, gyémántok 's több effélék idealis árrához. A'

kicsapongó muszka uracsok, a' dolgokat re-
ájok tett árrokból becsülik. Mentől drágább
valamely portéka, annál hamarébb talál meg-
vevőre. Egy jólkészült 's equippirozott szán-
kának az árra 500 rubel.

1829be a' fársáng végén egy nagy caro-
ussel adásra készültek a' császárnénak, mely-
nek vezére generalis Benkendorf volt,
herczeg Suvaroff 's több más diszei az ifi-
ságnak részesek voltak a' játékba. Egy nap
írja Benkendorf Suvaroffnak, hogy jelennyék
meg a' probatételre, melyen a' császárné is
jelen kíván lenni. Suvaroff ugyan írásba fe-
leli: „mentsen-meg ő felsége előtt, mert
„szerencsétlenségemre szolgálatba vagyok“
mint adjutans az nap kötelességbe lévén,
Benkendorf küldi a' feleletet a' császárnéhoz,
azzal a' kéréssel hogy a' császártól nyerje-ki
ma Suvaroffat. A' császár fellobban a' sze-
rencsétlen kifejezésre: *Szerencsétlenségemre
ma szolgálatba vagyok*, 's monda: ha her-
czeg Suvaroffnak szerencsétlenség szolgálata-
tomba lenni, töstént bocsáttassék-el abból,
hijába igyekezett Benkendorf megmagyaráz-
ni, hogy Suvaroff semmi sértést nem gon-
dolt alatta, 's hogy nem úgy értette mint
a' császár veszi, a' császár parancsolja, hogy
mulhatatlanul Suvaroff bocsáttassék-el az ud-
vartól 's a' szolgálatból. Benkendorf kétség-
be esve menyen a' császárnéhoz, könyörög
közben járásáért, 's a' Suvaroff megmenté-
séért. A' császárné nagyon felbosszankodva
találja a' császárt Suvaroff ellen, a' ki az

1825ki zendülésben mélyen belé volt elegyedve ('s hosszas esdeklések után is csak a szép császárné könnycseppei nyerhetének; Suvaroffnak engedelmet, de olyan feltétel alatt, hogy 24 óráig arestomot üljön a' fekete házba, melynek Suvaroff alája vetvén magát, bocsánatot nyert; 's a' czár azután iránta való kegyelmét azzal is mutatta-meg, hogy az udvari leányok közül egyet feleségül adván hozzá, annak 100 ezer rubelt adott menyasszonyi ajándékba, a' férfinak pedig eszten-dőnként 25 ezer rubel pensiot (nyugpénzt).

A' muszka nemesség egy átaljában jó indulatu, jól tévő szánakozó, adakozó a' vesztegetésig, melyel magokat gyakran tönkre teszik, utolsó falatjokat megosztják szerencsétlenségben lévő barátjokkal. Az ő hibájok a' felüleges pallérozottságu nemzetek hibáji, némü hijánosságival a' n. keleti és barbarus származásnak, ostromló bünök a' pénzbeli rendetlenség, uralkodó hibájok a' játék. Több virtusokkal bírnak, melyek között kitetszők: az adakozás, hon szeretet, nemes szívűség, egyenesség, 's kün a' tortománybau határtalan vendég szeretet. A' szép mesterségeket kezdik szeretni, 's azokban nagy előmeneteleket is tettek. A' -hasznos mesterségekben pedig hatalmas vetélkedő társai lettek más nemzeteknek, utánazó talentumok nagy vagyon, a' mely ha egyszer szükségek reá nem leszen, az az ha tökéletesitik a' mechanicali mesterségeket, csalhatailanul a' találmányokra fog által menni.

Estve társaságba mentem, 's a' dámáknak kezet csokolván, a' muszka köszöntés szerént csókot kaptam tőlök az orcámra. Igen szép és kedves szokás ez.

Mikor a' Reaumur Therm a' fagyponton alól 17—18 gradusra száll, a' politzia a' theatrumokat bezárja, a' szegény kocsisok iránti tekintetből, a' kiknek kün kell a' szabad ég alatt várakozni, míg az uraságok a' játékszinben vannak. Vagyon ugyan a' nagy theatrum körül két három nyitva álló szín, melyekben iszonyu nagy tüzek égnek, hogy ezen emberek melegithessék-meg magokat, 's egy mozditható vas pléh ellenzel felkészítve a' szél eltartoztatására, de ezen szinek nem elégségesek hogy minden kocsis oda térjen, 's a' lovakon semmit sem segit.

A' muszka dámák igen jól tántzolnak és különösön jól öltözködnek, jó és teljes nevelésü személyek, vagyon mindazonáltal az ifiabbak között valami egyezés szerénti maga viselet módja a' férfi nem iránt, a' mi hihetősön az ő elzárt nevelésekből származik. Töbnyire folyvást beszéllenek ángolul és németül, francziául pedig olyan jól, hogy Párisban sem jobban, és bizonyosan jobban mint a' franczia megyékben.

Muszkaország minden tartományának, minden nagy városának meg vannak a' maga lyceumai, collegiumai, a' tudományok minden ágai és hasznos esmeretekbeli professorokkal. Több hazafi magános földbirto-
kosok a' magok falusi jószágaikban tanuló in-

tézeteket állítottanak-fel, a' melyben nem csak az esmeretek elvei hanem hasznos mesterségek 's azoknak a' kereskedésre és gyárookra való alkalmaztatása tanittatik. A' fő város bővölködik ilyen intézetekkel, csak hogy a' tanító székek a' csekély fizetés miatt bajosan tölthetnek-bé kitetsző fejü és esmeretü professorokkal (6 — 7 száz rubel lévén egy professornak fizetése). Én nem tudom megfogni hogy a' közönséges tisztviselők is, hogy jöhetnek ki csekély fizetésekkel. Én legalsobbra is szoritva költségemet, az egy hónap alatt többre megyen, mint egy astronomiai vagy orvosi professornak egész esztendei fizetése. Egy köz katonának esztendei fizetése 12 rubel, köntös és tartás.

A' tisztii hivatalok el vannak lepve a' sok haszontalan és rest szolgák által, a' kik közül a' nagyobb rész keveset vagy semmit sem dolgozik, a' munkás méhek kevesebben vannak mint a' herék. Ezen tisztekbeli bővségnek talán két oka lehet, első: hogy kiki a' szerént dolgozik többet vagy kevesebbet, a' mint jobban vagy rosszabul fizettetik; második: hogy mindennek a' ki Muszkaországban valami classisra vagy gradusra vágyodik valami uton szolgálni kell, akár katonai, akár polgári pálján. Két jól fizetett szolga, dolgoznék annyit, mint egy tutszett efféle dilettans.

Az úgy nevezett muszka hegyek vagy jég halmok, valóságos nemzeti téli mulatságok a' muszkáknak. Egy tágos téren egy to-

rony vagyon emelve mintegy 40 lábnyi magosságu, melynek menedékes oldalán, és az alyától kezdve mintegy 150 ölnyi téren szán utat raknak ki jég darabokból, 's azokat egy darab jéggé simítják-ki, melyen gyalog szánkákkal szörnyü sebességgel ereszkednek-le. Ezen jég útnak a' végétől kevés távolságra egy más torony vagyon emelve, a' melyről való leereszkedő út az első torony felé viszen, 's így ama grábitsokon felmenve 's arról leereszkedve az első toronynak a' tövéhez jut a' szánka megint. A' bémenetelnél való toronyba egy kis szoba van, abba kemence, hol a' szánkázók melegedhetnek, 's az ereszkedő helyre nyíló ablakon nézhetnek a' leereszkedőkre. Mind a' két jég útnak hossza két felől karfák közé van véve, 's hogy azokba ne ütődjék a' szánka, abba áll a' mesterség. Az ereszkedő szánkák négy lábnyi hosszak, másfél láb szélesek 's 8—12 hüvelyk magosak, párna ülések van; 's első részek magosabb, hogy a' szánkázó elé ne csusszon. Egy szánkába ül egy, vagy a' ki magára nem mer leereszkedni, vezetőjének lába között annak, 's úgy ereszkedik-le. A' dámák közül is sokan szeretik azt az időtöltést 's magokra vagy férfi vezérjekkel ülnek reá, némely szánkázók ülve, mások hasra, mások hanyatt dőlve ereszkednek-le. A' kormány a' kéz, melyre vastag bőrből készült 's megbélelt kesztyűket vonnak. Ha a' szánka jobb felől hajlik a' karfába ütközni, bal kezével illeti a' jeget, míg a szánka helyre

vonodik, 's megfordítva; de ha hosszasabban tartja a' jegen a' kezét mint sem kell, arra farol a' szán, 's a' karfába ütközés által könnyen feldől. Különös látomány az ereszkedőket a' toronyból nézni, mintha valami egymást sebesen űző csuda állatok lennének láb vagy test nélkül, melyeknek csak fejek 's két fekete hosszú kárjok van, melyeket alá 's fellebegtetnek.

Talán egy főváras sincs Európában, melyben az ének mesterségének, oly sok kedvelői 's gyakorlói lennének az uri rendből, mint Pétervárában. Sok opera darabokat adtunk házi társaságokban, melyek a' legelső orosz művészekről méltó tekintetet nyertek volna. A' generalisi titulus Muszkaországban nem szükséges praedicatuma a' katonai szolgálatnak, hanem csak bizonyos gradus vagy rangot jelent a' társaságban. Ezen idétlenséget értésére adta egykor 2dik Fridrik Rossumovskinak a' Hetmannak, a' ki jelen lévén Berlinben egy nagy katonai vizsgálaton, kérdi annak végződésével tőle Fridrik: mit ítélne ezen katonai fordulásokról; melyre ez azt felelte: uram! én csak polgári generalis vagyok, ah! monda Fridrik, itt mi semmit sem tudunk affélérül.

Egy lovas ezerednek az ezeredesse, midőn ezeredével a' lengyel háborura utazna, rendelést adott ki, hogy a' mely katona igen hidegnek találná lóháton ülve menni, száljon-le lováról 's mennyen gyalog. Sokan inkább szerették lóháton menni mint gyalog,

melynek következése a' lett, hogy a' lábakot megvette a' hideg. Az ezeredes büntetésül minden megfagyott lábu katonára 25öt veretett, mintha szántszándékkal fagyasztatta volna meg, 's a' megfagyás nem lett volna elégséges büntetés neki.

Hogy Erzsébet alatt egy jég palota emeltetett volt, az igen esmeretes dolog, de nem olyan esmeretes a' nagy Katalinnak boszszuállása egy szép kisasszonyon, a' ki a' Czárénak egy kedvenczét elszerette. A' párt egybeadatta, 's a' menyasszonyi éjjelt jégből kivágott ágyon, és matrátzon töltette-el velek, vigyáztatván hogy a' házasság tökéletességre mennyen, ilyen kellemetlen nyoszolyán is. Más nap mind a' kettőt Sibiériában küldötte. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gróf Alopeus a' külsőkre való ministeri osztályba szolgálatban lévő, hasbá üt egy császári udvari inast, a' ki udvari kutyáját az Alopeus kutyájára uszitotta volt, a' Czárának fülibe menyen, 's parancsolja hogy a' szolgálatból bocsássák-el, ha meg nem követi, 's meg nem békéllik a' legénnyel. Alopeus azt felelte hogy mindenét kész feláldozni a' császárért, de hogy magát megalacsonitsa azt nem teheti, mert ő nem hibás, a' szolgát honnat való nem esmerte és így megsérteni a' császárt nem akarta, 's ha a' császárnak tetszik szolgálatjából elbocsátani passust kér hogy, hagyhassa-el az udvart, melyhe többé gyalázat nélkül nem lehet, a' császár megengedett neki, 's parancsolta, hogy

ez a' dolog soha többé elé ne hozodjék.

A' muszka parasztnak tanulása alkalmas eszokról egy példa: Rubininak, a' híres orosz operistának, midőn más énekesekkel Bécsből Pétervárába utazna, Muszkaországba egy nagy erdő közepébe eltörik a' szekere, nagy nehezen béverekedik a' legközelebbi posta házhoz, a' hol útasittják, hogy nem messze egy faluba lakik egy ember, a' ki más nap megcsinálhatja a' szekeret; Rubini gondolván hogy az valami szekér csináláshoz értő ember, izen neki, 's kéri hogy igazítsa-meg mentől elébb a' szekerét. Kéves idő múlva jő vissza a' követ, 's elbámulására Rubininak, hoz egy igen szép választ generalis Gerepzofftól, egy nagy földes úrtól, hogy igen is a' szekeret megcsináltatja 's addig is míg az elkészülne jó szívvvel látja magához egész társaságával együtt ebédre 's hálásra, 's küldi utánnak maga szekerét. Ebbe belé ülven Rubiniék elmennek a' generalis házához, mely egy kinyilt 's erdőtől megtisztított helyen feküdt. A' generalis igen nagy becsülettel fogadta 's ígérte hogy nem csak ebéddel 's ággyal, hanem ebéd után egy operával is kedveskedik nekik. Rubini hámúlt, 's gondolta hogy a' generalis csak tréfálódik. De éppen nem, ebéd után egy csinos kis játékszínbe vezette, mely jól ki volt világosítva 's ékesítve, a' melyen egész orchestrával a' Bagdádi kalifa adódott. Az oroszok nem hittek érzéseiknek, nem tudták megfogni honnét vette az énekeseket?

muzsikusokat? 's hát azok mind a' generalis szolgáló emberei voltak. Más nap látták az oroszok, hogy a' prima donna házat seper, az első tenorista fölöstökömöt hoz, a' bassista a' lovakat fogja-bé, az első violinista a' majorságoknak enni ad; a' fagótos a' kerbe dolgozik, a' flotás a' juhokat őrzi, 's a' valthornos a' teheneket feji. A' többi művészek is külön külön foglalatosságokban vannak ezekhez képest, a' cappellemeister decorator, játékszíni mechanicus a' generalis fija volt. A' dolog nem bajos monda a' generalis az elbámúlt Rubinnak. Muszkaországba a' mezei munka kevés ideig tart, 's az esztendőnek nagyobb részét töbnyire a' legnagyobb munkatlanságba töltik-el a' jobbágyok. En ezen gyönyörűség 's sanyarúság nélküli módon foglalatostkodtatom őket. Taníthatok, 's hajlandóságok van a' muzsikára, nagy érdeket találnak az előadásokban, a' hallgatók a' szomszédbeliek és más jobbágyok. Csak a' muzsikai szerek kerülnek költségbe, mert kiki maga írja-ki magának muzsikai 's éneki szerepét. A' fiam és magam is jó muzsikusok vagyunk, 's így igyekezzünk az üres időt hasznosan és gyönyörűségesen is tölteni-el, mind magunkra mind azokra nézve, kiket a' gondviselés oltalmunk alá bízott.

A' generalis a' maga jószágába iskolákat állított, melyekben mindenféle elementaris esmeretek taníttatnak, 's egy politikai laboratoriumot, mely a' fő város mellett sem szégyelheti meg magát, a' fijának felvigyá-

zata alatt, a' ki éppen olyan jó orvos és chyrurgus, mint cappelmeister, decorátor és mechanicus.

Egy átaljában a' kik a' muszkákat közelebbről esmerik azt állítják, hogy a' muszka nemzethen lévő virtusok a' *majikkok* szőrös bőrű kutsmájok és hosszú szakállok alatt lappanganak, 's hogy a' kurta köntösü, 's beretvált állu emberek csak majmolásai az Európai közönség pallérozott részének.

Pétervárából Moskauba való útamban, eső faluk eszembe juttaták a' bolgár és magyarországi falukat. A' bolgárországiaknak elsőségek vagyon a' tisztaság tekintetéből, de a' magyarországiak éppen olyan csundák és nyomorultak mint a' muszka faluk, 's ezekben is úgy állanak véggel a' házak az utza felé mint amazokban.

A' parasztok állapotja Muszkaországban azon nagy birtokokban; melyek othon nem lakó gazdag földes uraké, a' jobbágyok tökéletes patriarchalis rendszerrel igazgattatnak. Egy *vének*ből álló tanácsok van, 's egy helybeli tisztviselőjök, a' ki *starostának* nevezetik. A' stárosta 's a' vének szedik-fel az *obrokat*, vagy az földes uraknak fizettetni szokott esztendei tartozást. 'S ha azt megfizeti, a' többi természetmény a' jobbágyé. Vagynak igen gazdag, milliókkal bíró jobbágyok, a' kik nagy kereskedést űznek, 's a' nagy városokban laknak.

Minden jobbágy, a' ki faluján kívül akarja keresni élelmét; szekeresség, mester-

ség, kereskedés által vagy akarmi más módon a' városokba vagy tenger partokon, szabadság levelének kell lenni a' földes urától, 's valameddig fizeti az obrokját, olyan szabad mint a' levegő mit béveszen, 's a' sklav-ság ideája csak a' szóban vagyon nem a' valóságban.

Az obrok semmi esetben nem menyen felyebb 25 rubelnél esztendőn által, igen gyakran pedig jóval kevesebb. A' jobbágy haszonbérelője jószágának, a' ki valamíg csak fizeti tartozását, birhatja bizonyosan a' jószágot. Mikor a' muszka jobbágy emancipatiót kíván, érti rajta, hogy úgy birhassa jószágát, hogy semmi obrokat ne fizessen érte a' földes úrnak.

A' földes úr felellettel tartozik a' koronának jobbágyaiért, minden az igazgatást illető taxák iránt, 's igen gyakran rossz termés vagy más mostoha csapás eseteiben, az egész terhet ő hordozza nem a' jobbágy. A' földes úr három napi ur dolgot kívánhat a' jobbágytól egy héten, a' más három nap szabad, különösen a' vasárnap, melyet bízást fordíthat a' maga munkájára, mivel mint a' Sidóknál, szombat az innep nap Muszkaországban. A' görög szertartás szerént bé vett sok innep napok, melyeken semmi esetben nem szabad dolgoztatni a' jobbágyokat, igen kedveznek a' munkátlanságnak.

(folytatása következik.)

Napoleon és Moreau.

Mind ketten nevezetes hadi vezérei, talentummal teljes férjfiái koroknak, és pályájokban vetekedők, a' következendőleg bíráltatnak katonaképpen egy francia generáltól (Lamarque) ki egyaránt fénlík az újabb korban a' hadi, valamint a' literaturai pályán. Két egymással szembeálló tábort képzeljük, melyek közül az egyiknek helyhezete egy vissza vonást parancsol, ennek vezérlését Moreaunak adnám, ugy annyira kitetsző volt ilyes vissza vonásban nálla a' rend, pontosság, és előre látás, hogy szinte lehetetlenség volt őtet ebben felyűl múlni, talám hozzá közelíteni is. Ellenben, ha a' más tábornak egy néhány órányi távulságról kellett egy megtámadó előléptetést tenni, ekkor a' császár (Napoleon) háromszor, négyszer, sőt ötször verte volna-meg ellenfelit, még minekelőtte emez helyhezetét eszmélve magát feltalálhatná, vagy rendbe szedhetné.

M e g - k e d e z é s.

Egy lipsiai deák a' gazdájával igen illetlenüll bánt. E' tehát panaszra ment Gottsched professorhoz, a' ki akkor rector vala. — A' deák elé-hivattatott, és midőn mentbé a' házba: töstént ezen szókkal ment nekie indulatoson Gottsched: Hát mit csinált ked? miért bánt ked a' gazdájával oly gorombán? Nagyságos uram! — felele a' deák: a' gazember engemet megkedezett: — azért vesztünk össze. —